

Kurzemes Elka kalni

Juris Urtāns

Bārta

Atpūtas bāze «Ods»

05.08.2021.

Augusts Bīlenšteins 1867.-1907.

Eduards Šturms
1895.-1959.

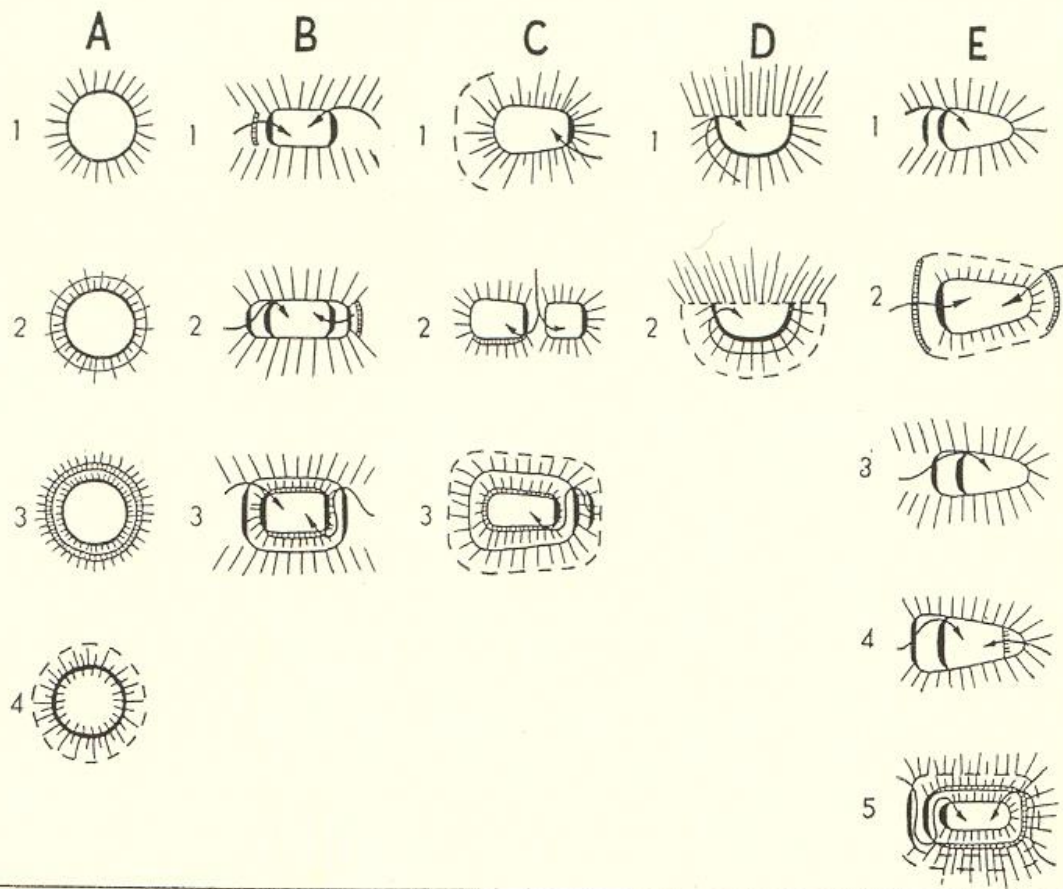

Ernest
Brastiņš
1892.-1942.

Zebrenes Elku kalns

Adolfa Stubava pilskalnu tipoloģija (1974.g.)

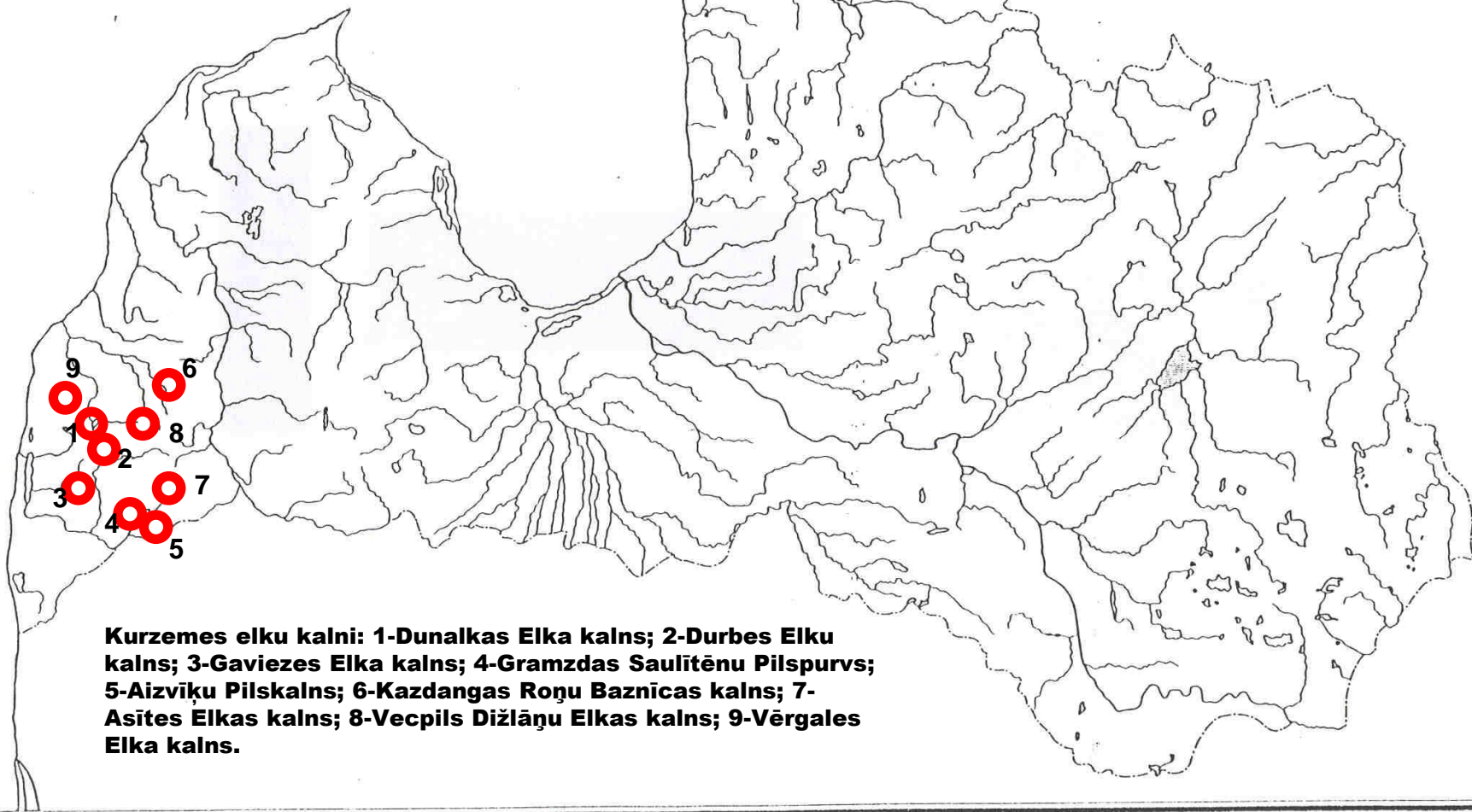

A tips

Pilskalns – savrups apaļš vai ieapaļš kalns ar apļveida nocietinājumu sistēmu.

A1 variants	Ar nolīdzinātu plakumu un pastāvinātām nogāzēm.
A2 variants	Ar vienu vai vairākām terasēm.
A3 variants	Ar vienu vai vairākiem grāvjiem, kas ikviens veido noslēgtu apļa aizsarglīniju.
A4 variants	Tas pat, kas A3 variantā, bet papildināts ar pilskalna piekājes lokveida nocietinājumu līniju.

0 20 40 60 80

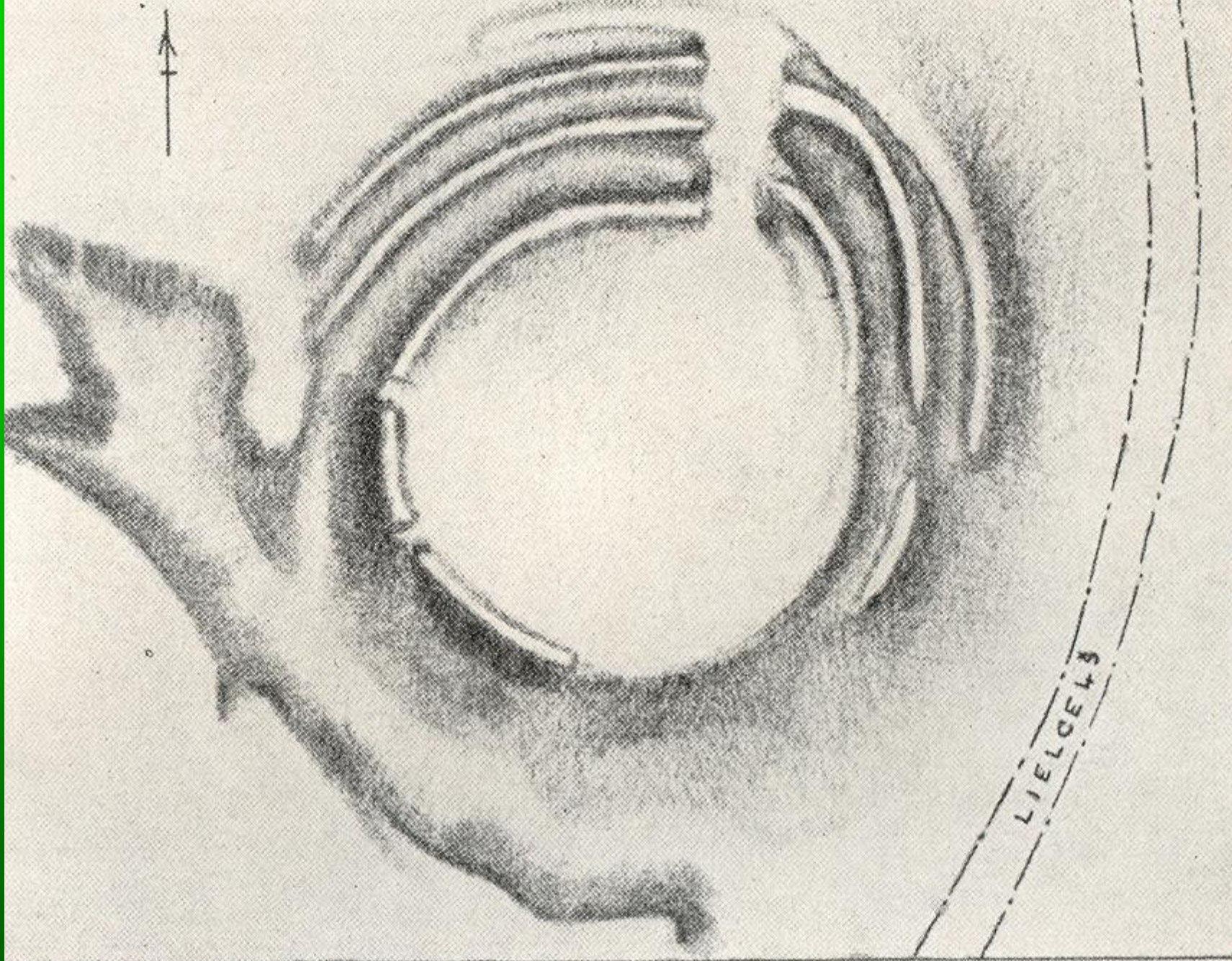

Kurzemes elku kalni: 1-Dunalkas Elka kalns; 2-Durbes Elku kalns; 3-Gaviezes Elka kalns; 4-Gramzdas Saulītēnu Pilspurvs; 5-Aizviķu Pilskalns; 6-Kazdangas Roņu Baznīcas kalns; 7-Asītes Elkas kalns; 8-Vecpils Dižlāņu Elkas kalns; 9-Vērgales Elka kalns.

Dunalkas Elka kalns

Dunalkas Elka kalns

Durbes Elku kalns

Durbes Elku kalns

Abb. 22. Die Alkstätte von Durbe: Reste der Steinkonstruktion.

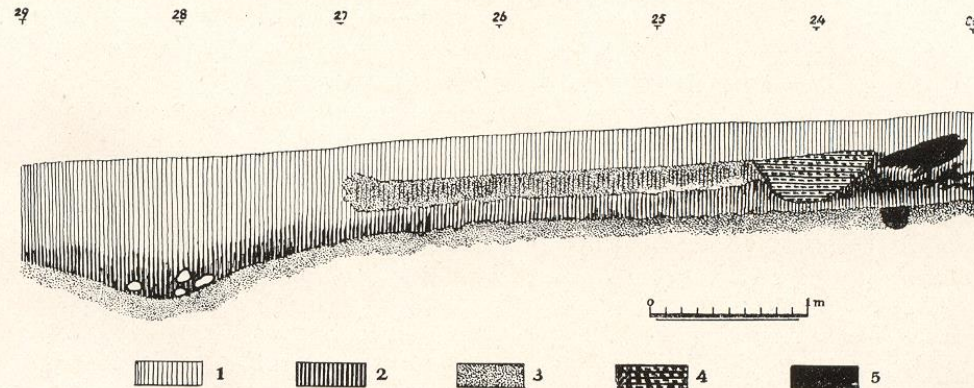

Abb. 23. Die Alkstätte von Durbe: Querschnitt durch die Peripherie der Anlage. Legende: die obere Zahlenreihe (23, 24...) zeigt die Entfernung vom Mittelpunkt der Anlage. 1 — Ackererde, 2 — kohlenhaltige Füllerde, 3 — unberührter Sandboden, 4 — Lehmbewurfschicht, 5 — Reste des Holzpfehlzaunes.

Durbes Elku kalns

Foto usm. no dienvidu

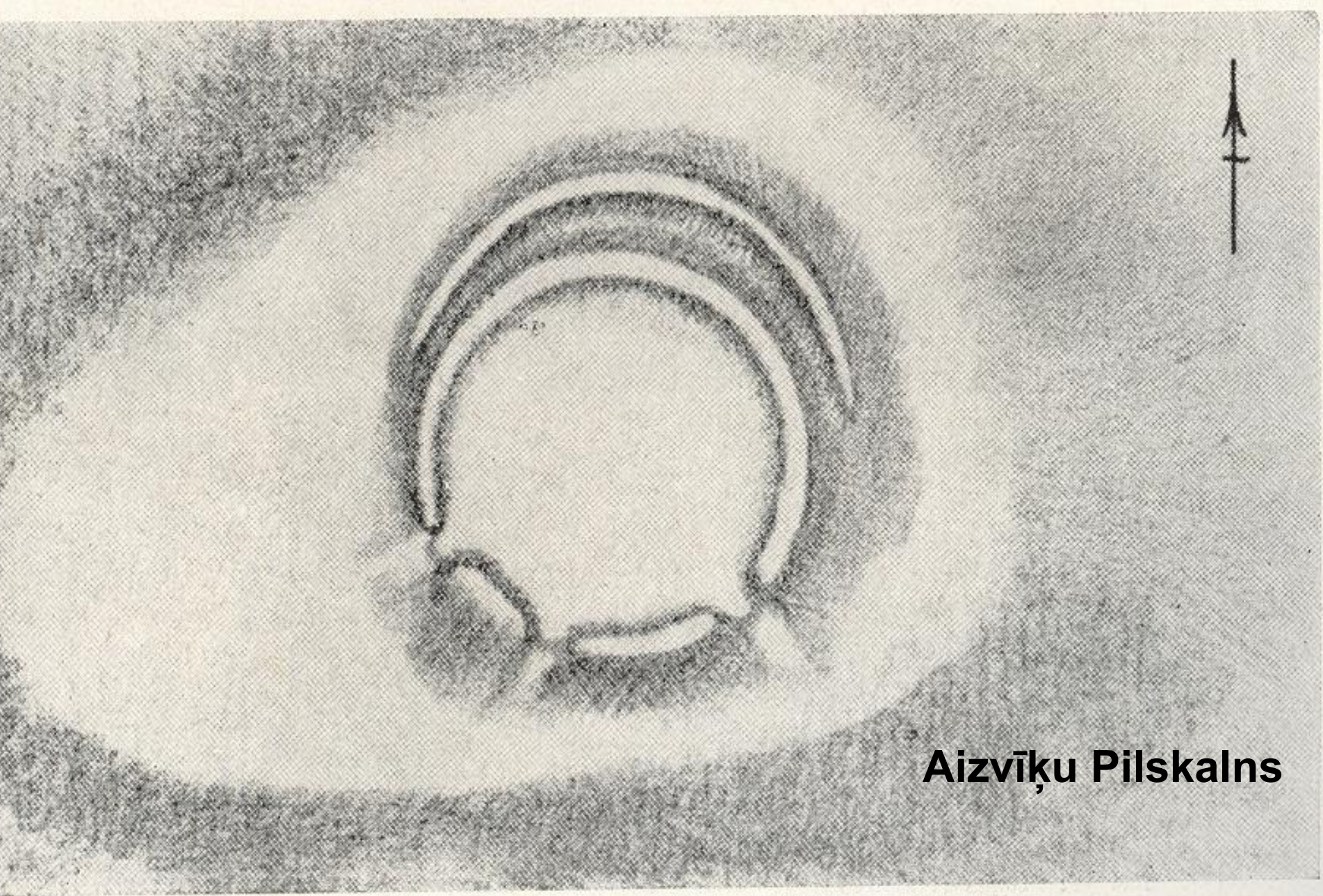
Durbes Elku kalns

Gaviezes Elku kalns

**Gramzdas
Saulītēnu
Pilspurvs**

Aizvīķu Pilskalns

Abb. 17. Der Alkhügel „Pilskalns“ bei Aizvīķi, Gem. Aizvīķi, Kr. Liepāja.

An aerial photograph showing a valley with a river winding through it. The valley floor is a mix of green grass and dense forest. The surrounding hills are also covered in forest. The text 'Baznīcas kalns' is overlaid in white.

Baznīcas kalns

Valātas pilskalns

Kazdangas Roņu Baznīcas kalns

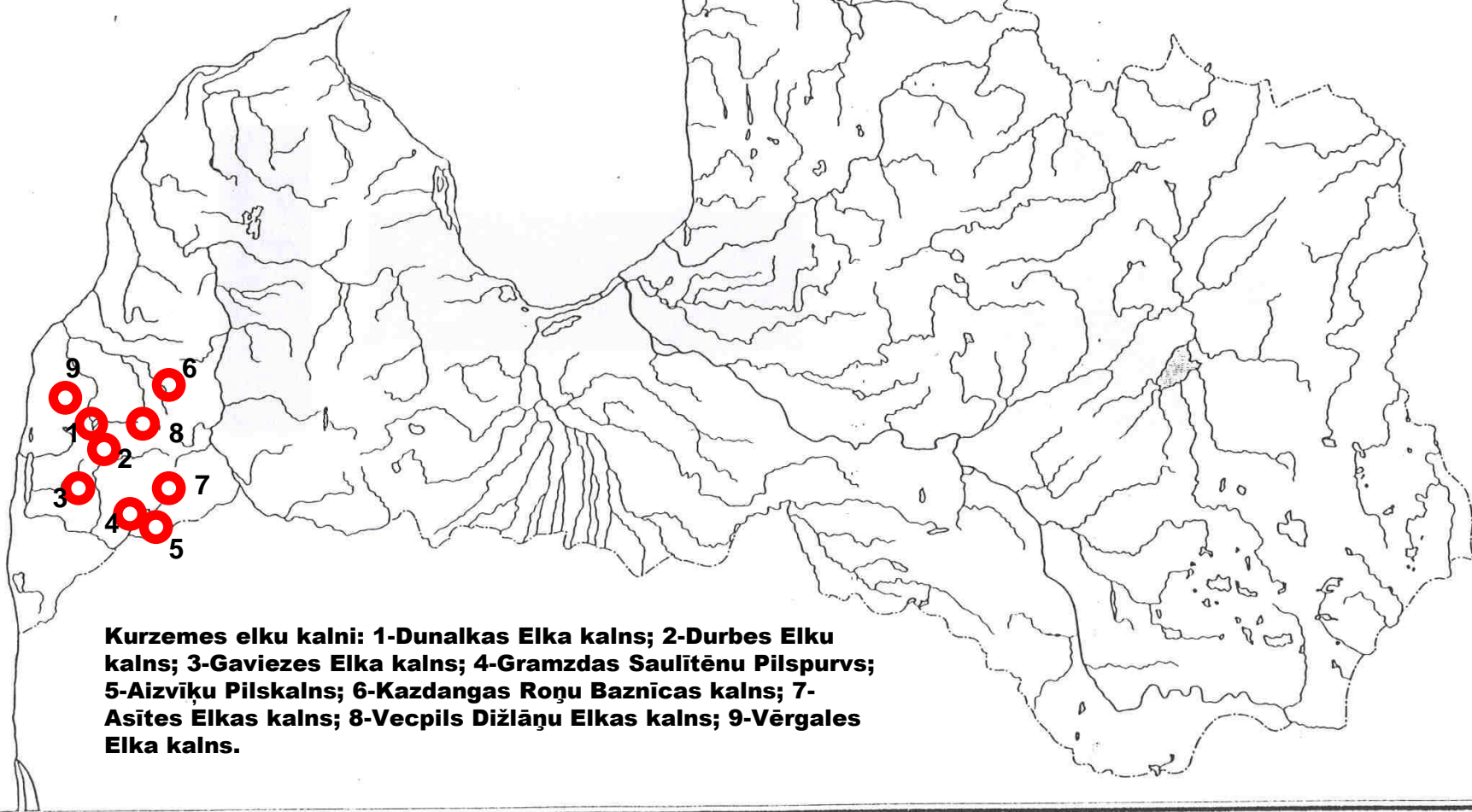

Asītes Elkas kalns

Vecpils Dižlāņu Elkas kalns

0 20 40 60 80

Kurzemes elku kalni: 1-Dunalkas Elka kalns; 2-Durbes Elku kalns; 3-Gaviezes Elka kalns; 4-Gramzdas Saulītēnu Pilspurvs; 5-Aizviķu Pilskalns; 6-Kazdangas Roņu Baznīcas kalns; 7-Asītes Elkas kalns; 8-Vecpils Dižlāņu Elkas kalns; 9-Vērgales Elka kalns.

Prūšu Pilskalnu tipoloģija

Рис. 37. Типы прусских городищ (аксонометрические реконструкции)

А — тип А (Логвиново-2); Б — тип Б (Дроздово); В — тип В (Кумачево); Г — тип Г (Грачевка)

Fig. 37. Types of Prussian defended site, axonometrically reconstructed

A — type A; Б — type Б; В — type В; Г — type Г

placita

parlamentaria

consilia

Kurzemes elku kalni

1.pazīme. Samērā lēzeni kalni vai vietas, kas ietvertas ar koncentrisku valni (vaļņiem) un grāvi (grāvjiem) vai kalna malu stāvinājums. Ap kalniem vai pie tiem purvi, ezeri vai zemas vietas. Aizsardzības funkcija nav bijusi primāra.

2.pazīme. Vairākas ieejas vietas.

3.pazīme. Nosaukums, kas ietver vārdu „elks”.

4.pazīme. Kultūrslāņa trūkums vai savdabīgums.

5.pazīme. Lielāka akmens (vai akmens krāvuma) klātbūtne kalna plakumā.

Nr. p.k.	Kurzemes elka kalns	1.pazīme	2.pazīme	3.pazīme	4.pazīme	5.pazīme
1.	Dunalkas Elka kalns	X	X	X	X	X
2.	Durbes Elku kalns	X		X	X	X
3.	Gaviezes Elka kalns	X		X	X	
4.	Gramzdas Saulītēnu Pilspurvs	X		X	X	
5.	Aizvīķu Pilskalns	X	X		X	
6.	Kazdangas Roņu Baznīcas kalns	X			X	
7.	Asītes Elkas kalns	X		X	X	X
8.	Vecpils Dižlāņu Elkas kalns	X		X		
9.	Vērgales Elka kalns	X		X		

Aizputes levādes Kapličas kalns

Irlavas Valliešu Elka kalns

Irlavas Valliešu Elka kalns

Vecpils Kupšu - Ķieģelnieku Elkus kalns

Vārtājas pilskalns Elku kalns

Plāņu Pandaru Upurkalns

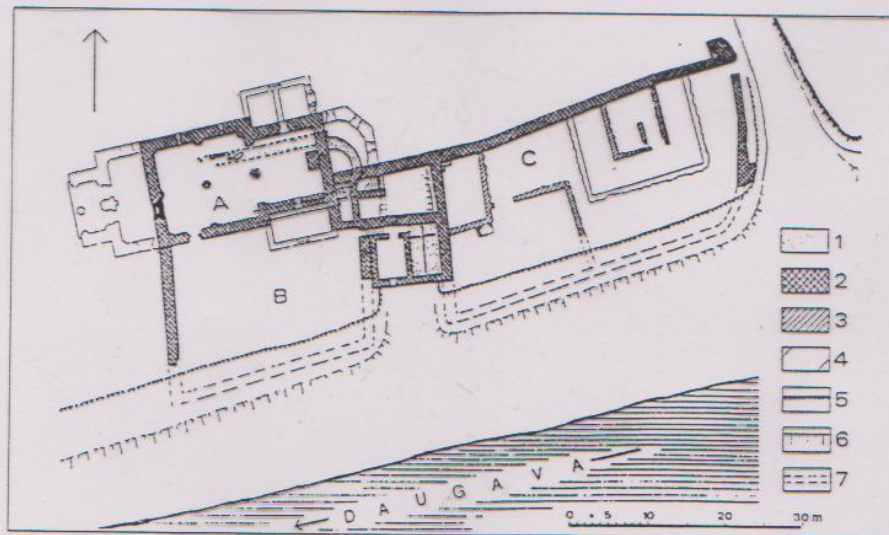
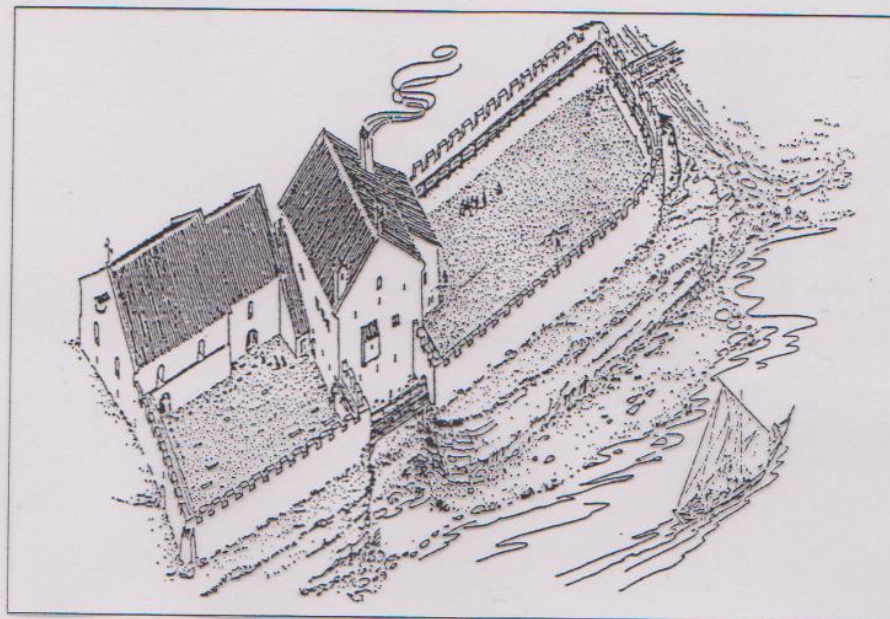
Rundānu Žubuļu pilskalns

Ikšķiles baznīca un mūra pils

46. att. Ikšķiles pils un baznīca 13. gs. Arhitekta G. Jansona rekonstrukcija.

A – baznīca, B – klosterpagalms–kapsēta, C – pils lībiešu daļa, 1 – baznīcas vienjoma pirmceltne ar romānisku pusaploces apsidu, 2 – otrā divjomu baznīca un vēlāk piebūvētā pils, 3 – pils lībiešu daļas dzīvojamo ēku pamati, 4 – baznīcas paplašinājums 1879. gadā, 5 – Daugavas krasta krauja 1960. gadā, 6 – varbūtējā krasta krauja 12. gs., 7 – varbūtējās zudušo celtņu daļas

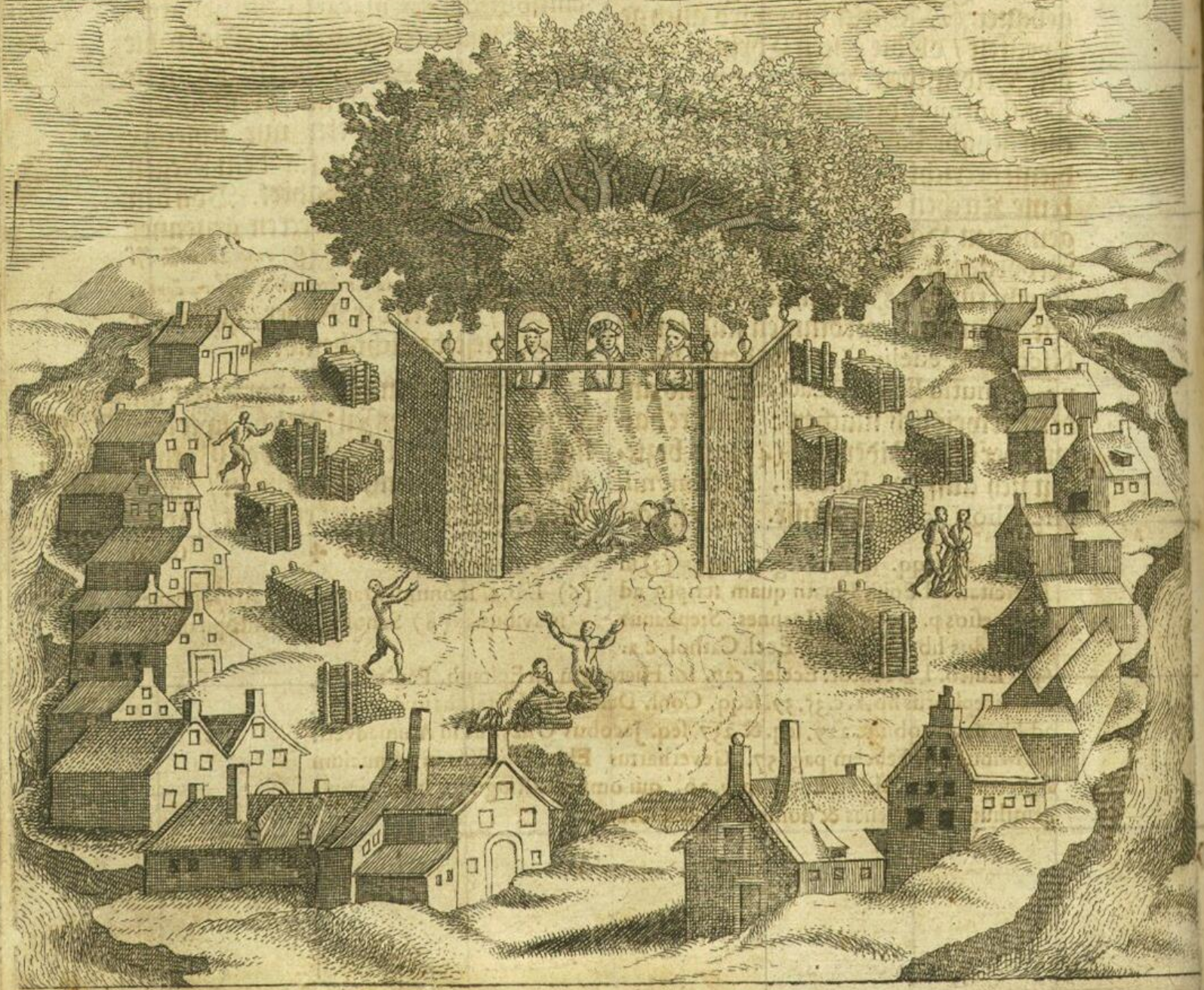

Arkonas tempļa vieta Rīgenas salā

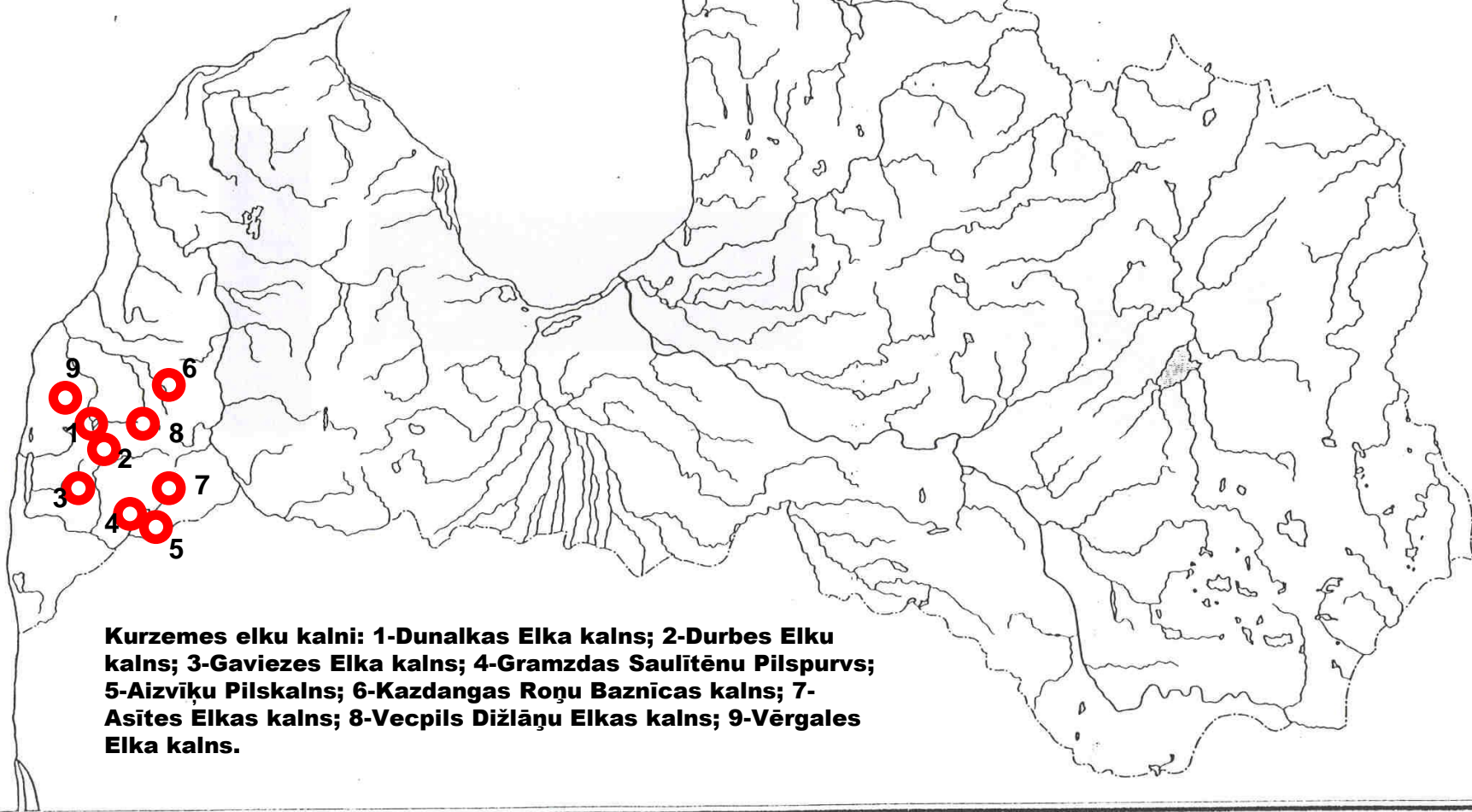
An aerial photograph of a rural landscape. The scene is dominated by green fields and brown plowed earth. A network of light-colored dirt roads crisscrosses the area. In the center, there is a cluster of buildings, including a large white structure and several smaller houses. A small pond is visible near the center. In the bottom left corner, a river flows through the landscape. The overall scene depicts a typical agricultural or small-town setting.

Dunalkas Elka kalns

**Dunalkas Karātavu
kalns**

0 20 40 60 80

Kurzemes elku kalni: 1-Dunalkas Elka kalns; 2-Durbes Elku kalns; 3-Gaviezes Elka kalns; 4-Gramzdas Saulītēnu Pilspurvs; 5-Aizviķu Pilskalns; 6-Kazdangas Roņu Baznīcas kalns; 7-Asītes Elkas kalns; 8-Vecpils Dižlāņu Elkas kalns; 9-Vērgales Elka kalns.

An aerial photograph showing a landscape with a dirt road winding through a forest of bare trees. A large, grassy mound or hill is visible in the lower right, with a small cluster of trees on its peak. The foreground shows a grassy field and a fence line.

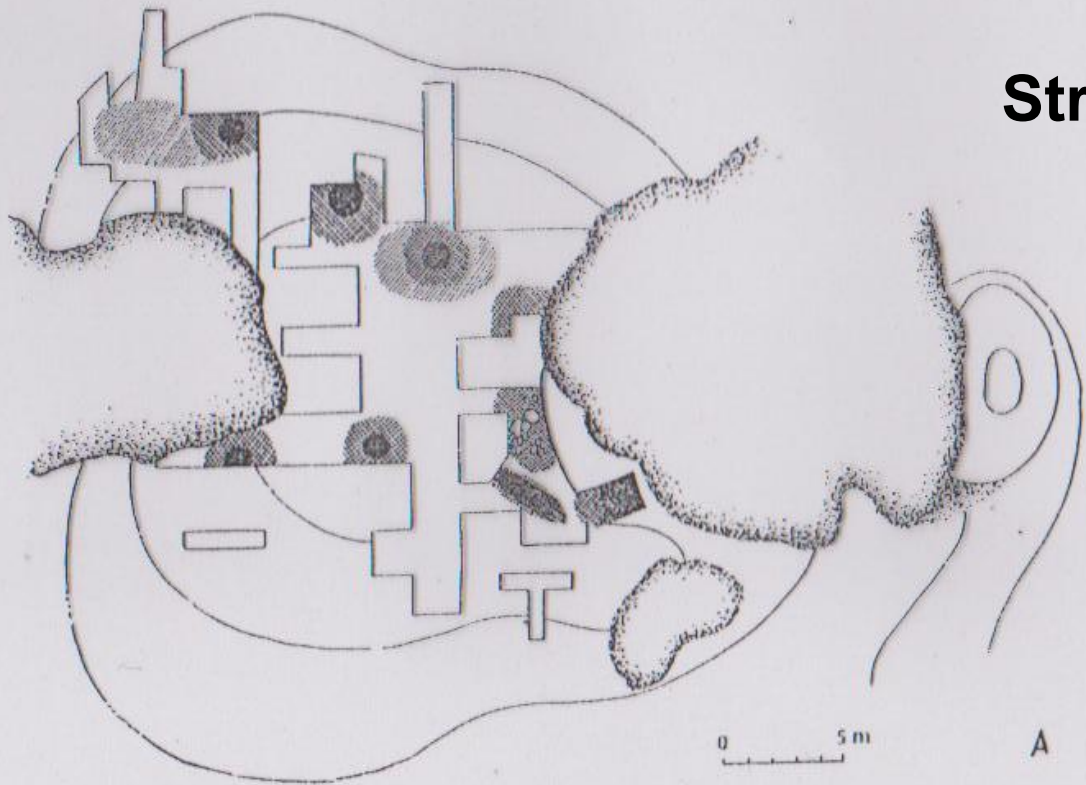
**Strazdes Pilskalns un
Baznīckalns**

Strazdes Baznīckalns

Abb. 8. Alkhūgei in Strazde: Opfergrube I.

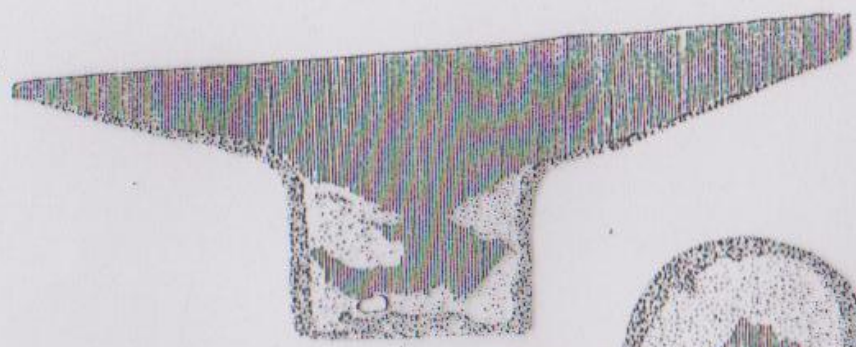
Strazdes Baznīckalns

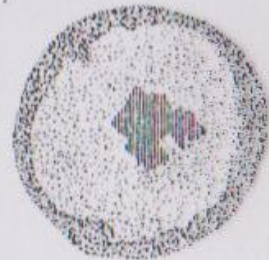
A

C

B

101. att. A — Strazdes Baznīckalns ar atseglajām kulta bedrēm.
B, C — dažu bedru plāni ar šķērsgriezumu (pēc Šturms 1938^e).
1 — tumša zeme, 2 — gaišbrūna zeme, 3 — grants.

Strazdes Baznīkalns

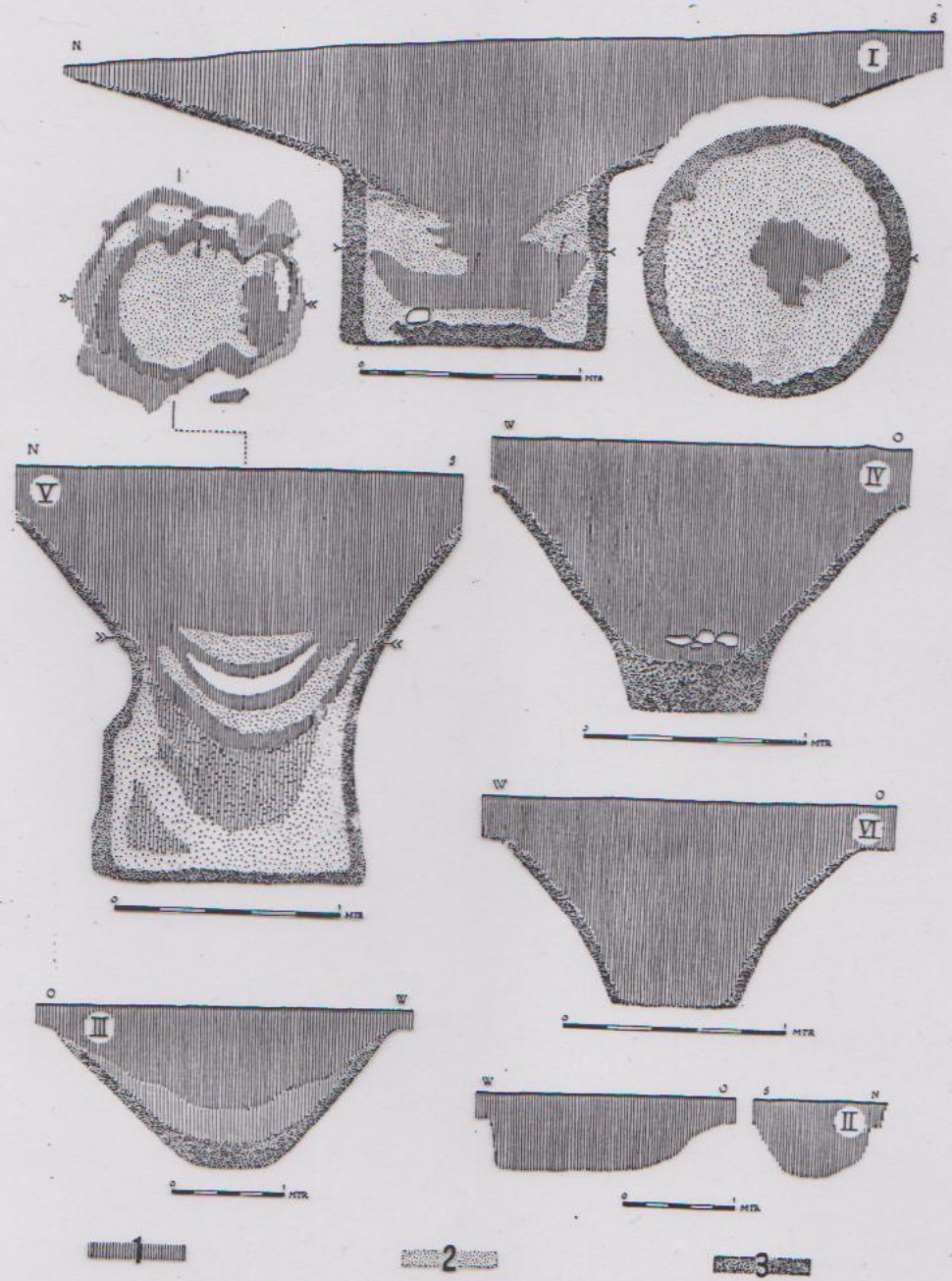

Abb. 7. Querschnitte der Opfergruben des Alkhügels in Strazde (Legende: 1 — schwarze Füllerde, 2 — hellbraune Füllerde, 3 — dunkelbraune Kiesschicht).

Strazdes Baznīkalns

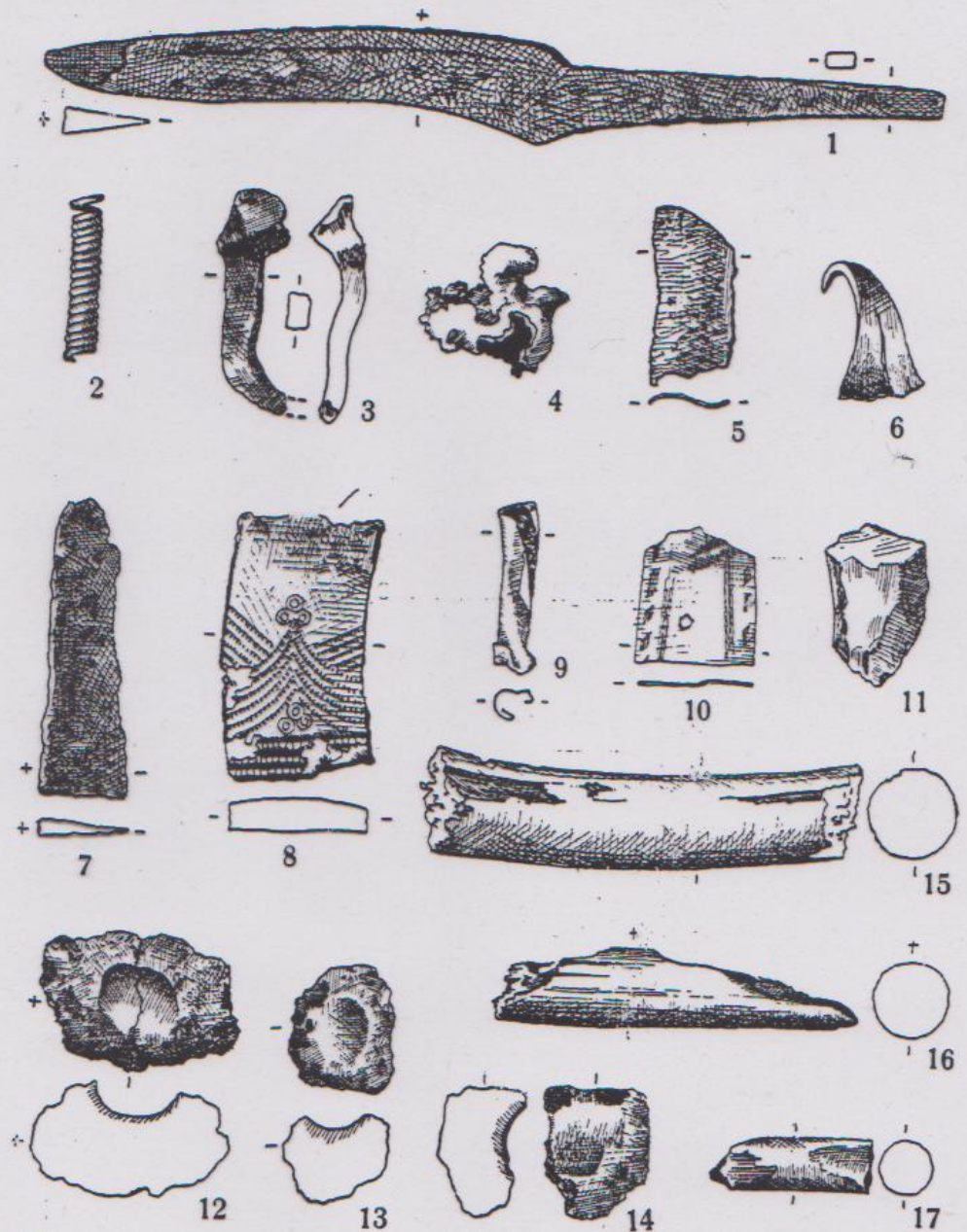

Abb. 14. Funde aus den Opfergruben in Strazde. Grube III: 2, 13, 14; Grube V: 12; Grube VII: 3—5; Grube VIII: 1; Grube IX: 6; Grube X: 7—11, 15—17. Eisen: 1, 3, 7; Bronze: 2, 4—6, 8—10; Feuerstein: 11; Lehm: 12—14; Holz: 15—17.

Matkules Buses pilskalna Baznīckalns

Matkules Buses pilskalna Baznīckalns

- **Galvenā literatūra par Kurzemes elka kalniem**

- P. Stepiņš. Izrakumi “Elku kalnā” vai “Pilskalnā” Durbes pagasta Šilderos. *Senatne un māksla*. – II sēj. – 1938. – 122.-130.lpp.
- E. Šturms. Elka kalni un pilskalni Kursā. *Pagātne un tagadne. Vēstures skolotāju biedrības rakstu krājums*. - 1. - Rīga: Vēstures skolotāju biedrība, 1936. - 82.-102.lpp.
- E. Šturms. Baltische Alkhügel. *Conventus primus historicorum Balticorum Rigae, 16.-20. VIII 1937. Acta et relata*. - Riga, 1938. - S. 116.-132.
- J. Urtāns. Sacred Mounds of Kurzeme Region. *Humanities and Social Sciences. Latvia. Western Balts: a Historical Perspective*. – No. 3(49) 2006. – PP.84-97.
- J. Urtāns. Kurzemes elku kalni. *Labiētis*. - 2006.gada 112.burtnīca. – 4282.-4295.lpp.

Interreg

Latvija-Lietuva

Eiropas Reģionālās attīstības fonds

EIROPAS SAVIENĪBA

Paldies...